Universidade Vigo

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02M066V12101	Orientación e Función Titorial	1c	3.5
P02M066V12102	Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario	1c	4.5
P02M066V12103	Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos	1c	4.5
P02M066V12104	Sistema Educativo e Educación en Valores	1c	3.5
P02M066V12241	Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo	2c	6
P02M066V12242	Complementos para a Ensinanza do Debuxo	2c	8
P02M066V12243	Estratexias Didácticas I: O Ensino	2c	6
P02M066V12244	Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise	2c	6
P02M066V12301	Prácticas Externas	2c	12
P02M066V12401	Traballo Fin de Master	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Orientación e Función Titorial				
Materia	Orientación e Función Titorial			
Código	P02M066V12101			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3.5	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	de la Fuente Fernández, María Adoración Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Orientación e Función Titorial, está integrada no módulo común do Máster Universitario para o Profesorado de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. O contido curricular desta materia pretende ser unha ferramenta eficaz, práctica e operativa para o estudiante futuro docente- ó tratar de situar os procesos de orientación e titoría na labor educativa diaria, así como establecer planes e programas de acción titorial partindo dun plantexamento educativo inclusivo e altamente persoalizado en colaboración cos equipos docentes, estudiantes e familias.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
A2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
A4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursadas.
A5	Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
A6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
A7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
A9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos.
A11	Desenvolver as funcións de titoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.
A12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación.
A13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino.
A14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
A15	Informar e asesorar ás familias achega do proceso de ensino e aprendizaxe e sobre a orientación persoal, académica e profesional dos seus fillos.
A16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
A17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
A22	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
A25	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, titoría e orientación académica e profesional.
A27	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.

A28	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
A30	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
A49	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1 Comprender os conceptos de orientación e de titoría así como as súas relacións coa función docente. 2 Valorar a importancia da orientación e da titoría no ensino en secundaria. 3 Sensibilizar ó profesorado da necesidade de participar activamente na orientación e titoría sistemática dos seus alumnos/as. 4 Coñecer as principais referencias lexislativas relacionadas coa orientación e a tutoría 5 Comprender a organización e a estructura do Plan de Acción Titorial para un centro de enseñanza. 6 Delimitar as funcións, tarefas, contidos e destinatarios da intervención titorial. 7 Coñecer algunhas técnicas e instrumentos de traballo a empregar na realización da labor titorial. 8 Informar e asesorar ás familias respecto do proceso de ensiño-aprendizaxe dos seus fillos así como a orientación persoal, académica e profesional que precisen.	saber saber facer Saber estar / ser	A1 A2 A4 A5 A7 A11 A12 A13 A14 A15 A22 A27 A28 A49
Competencias da materia (xenéricas e específicas) 1 Coñecer os conceptos e procedimentos básicos do ámbito disciplinar. 2 Dispoñer dunha fundamentación teórica que permita comprender os aspectos sobre os que debe de asentarse a orientación e a función titorial. 3 Construir unha base de coñecementos, actitudes, destrezas e habilidades técnico-profesionais para o desenvolvemento da función titorial. 4 Coñecer e tomar conciencia da lexislación reguladora sobre a orientación e a función titorial. 5 Ser capaz de identificar e aplicar os elementos principais do plan de acción titorial. 6 Ser capaz de traballar en grupo cos membros da comunidade educativa e con equipos interdisciplinares/multidisciplinares. 7 Dispoñer de habilidades sociais e ser capaz de aplicar estratexias para a resolución de conflictos. 8 Ser capaz de abordar e resolver problemas de disciplina na aula. 9 Ser quen de promover e manter a comunicación coa familia e o entorno. 10 Ser capaz de diseñar e aplicar programas de atención ó alumnado e á diversidade, así como de apoio ás familias.	saber saber facer Saber estar / ser	A6 A9 A11 A15 A16 A17 A25 A30 A49

Contidos

Tema	
1.- Bases conceptuais do ámbito disciplinar.	-
2.- Bases lexislativas da orientación e función tutorial.	-
3.- Diagnóstico, prevención e intervención nas dificultades de aprendizaxe e da atención á diversidade.	-
4.- Programas e estratexias de intervención para a atención á diversidade.	-
5.- Medidas de atención á diversidade e adaptacions curriculares.	-
6.- Deseño e desenvolvemento do Plan de Acción Titorial. Estratexias e técnicas de orientación na tutoría.	-
7.- A participación das familias en centros e a súa orientación.	-

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudos/actividades previos	0	6	6
Sesión maxistral	5	10	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	4	8
Estudo de casos/análises de situacións	6	10	16

Debates	3	3	6
Cartafol/dossier	4	5.5	9.5
Traballos e proxectos	1	20	21
Probas de resposta curta	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudos/actividades previos	Procura, lectura e traballo de documentación, propostas de resolución de problemas e/ou exercicios que se realizarán na aula e/ou laboratorio de forma autónoma por parte do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Debates	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...

Atención personalizada

Metodoloxías	**Descrición**
Estudos/actividades previos	Atención personalizada ao alumnado á a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes. - Teleformación coa plataforma Faitic. - Titorización por video-conferencia
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atención personalizada ao alumnado á a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes. - Teleformación coa plataforma Faitic. - Titorización por video-conferencia
Estudo de casos/análises de situacións	Atención personalizada ao alumnado á a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes. - Teleformación coa plataforma Faitic. - Titorización por video-conferencia
Probas	**Descrición**
Cartafol/dossier	Atención personalizada ao alumnado á a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes. - Teleformación coa plataforma Faitic. - Titorización por video-conferencia
Traballos e proxectos	Atención personalizada ao alumnado á a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes. - Teleformación coa plataforma Faitic. - Titorización por video-conferencia
Probas de resposta curta	Atención personalizada ao alumnado á a través de: -Titorización presencial: No despacho do profesorado ou por teléfono en horario de titorías. - Titorizacións vía correo electrónico: para atender a incertidume e dúbidas urxentes. - Teleformación coa plataforma Faitic. - Titorización por video-conferencia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Cartafol/dossier	Axuda, dentro da aula ou en sesións de titoría, a persoas ou a equipos de traballo, para crear enunciados, interpretalos, determinar o alcance dos mesmos e buscar alternativas de solución a un problema tendo en conta documentación bibliográfica e webgráfica. De igual modo para redactar un traballo e/ou expoñelo na clase cos medios axeitados. Orientación na elaboración dun portafol de actividades realizadas, de forma que o seu formato poida ter aplicación para facer un portafol de búsqueda de emprego, onde as competencias adquiridas posúen grande importancia.	40

Traballos e proxectos	Axuda, dentro da aula ou en sesións de titoría, a persoas ou a equipos de traballo, para crear enunciados, interpretalos, determinar o alcance dos mesmos e buscar alternativas de solución a un problema tendo en conta documentación bibliográfica e webgráfica. De igual modo para redactar un traballo e/ou expoñelo na clase cos medios axeitados. Orientación na elaboración dun portafol de actividades realizadas, de forma que o seu formato poida ter aplicación para facer un portafol de búsqueda de emprego, onde as competencias adquiridas posúen grande importancia.	40
Probas de resposta curta	Axuda, dentro da aula ou en sesións de titoría, a persoas ou a equipos de traballo, para crear enunciados, interpretalos, determinar o alcance dos mesmos e buscar alternativas de solución a un problema tendo en conta documentación bibliográfica e webgráfica. De igual modo para redactar un traballo e/ou expoñelo na clase cos medios axeitados. Orientación na elaboración dun portafol de actividades realizadas, de forma que o seu formato poida ter aplicación para facer un portafol de búsqueda de emprego, onde as competencias adquiridas posúen grande importancia.	20

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para acadar unha avaliación continua positiva, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables. - Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados o primeiro día de clase coa presentación do programa da materia. É necesario respetalos estrictamente para ser cualificados na avaliación continua. - O alumnado que non obteña unha avaluación continua positiva sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará basada na rigurosidade e profundización dos coñecimentos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá una ponderación de 10 puntos (100% de la nota final).

Bibliografía. Fontes de información

ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B. (2003). Orientación familiar: Intervención familiar en el ámbito de la diversidad. Madrid: Sanz y Torres.

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (2012), Orientación educativa: áreas, estrategias y recursos. Barcelona, Wolters Kluwer España.

ÁLVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (Coords.) (1998). Manual de Orientación y Tutoría. Praxis.

BLASCO CALVO, P. (2006). Estrategias psicopedagógicas para la diversidad en educación secundaria. Casos prácticos resueltos. Valencia: Nau Llivres (pp. 54-55).

LÓPEZ URQUIZAR, N. e SOLÁ MARTÍNEZ, T. (2005). Orientación escolar y tutoría. Granada: Grupo Editorial Universitario.

MARTIN, X. e outros (2008). Tutoría. Técnicas, recursos y actividades. Madrid: Alianza Editorial.

MARTÍN, E. e MAURI, T. (2011). Orientación educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva. Barcelona: Graó.

MARTÍN, E. e ONRUBIA, J. (2011). Orientación y tutoría. Procesos de innovación y mejora de la enseñanza. Barcelona: Graó.

MARTÍN, E. e SOLÉ, I. (2011). Orientación educativa. Modelos y estrategias de intervención. Barcelona: Graó.

MARTÍNEZ, M.de C. (2012), Orientación educativa en la familia y en la escuela: casos resueltos. Madrid: Dykinson.

MARTÍNEZ GONZÁLEZ, M. de C.; ÁLVAREZ GONZÁLEZ, B. y FERNÁNDEZ, A.P. (2009).Orientación Familiar: Contextos, evolución e intervención. Madrid: Sanz y Torres.

MARTÍNEZ GONZÁLEZ, Mª de C. (2007). Orientación educativa y tutoría. Madrid: Sanz y Torres.

MONGE, C. (2009). Tutoria y orientación educativa. Nuevas competencias. Bizkaia: Wotters Kluwer

OCAMPO, C. I. (2012). Tutoría educativa en los diversos niveles y escenarios pedagógicos. En L. M. Sobrado, E. Fernández y M. L. Rodicio (Coords.). Orientación Educativa. Nuevas perspectivas (pp. 217-243). Madrid: Biblioteca Nueva.

SANTANA, L.E. (2012). Orientación educativa e intervención psicopedagógica. Madrid: Pirámide.

SARMIENTO, J. A. (2012). Estrategias y acciones de asesoramiento social y familiar. En L. M. Sobrado, E. Fernández y M. L. Rodicio (Coords.). Orientación Educativa. Nuevas perspectivas (pp. 297-322). Madrid: Biblioteca Nueva.

SOBRADO, L. y BARREIRA, A. J. (2012). Servicios de orientación educativa: organización y funcionamiento. En L. Sobrado, E. Fernández y M. L. Rodicio (Coords.), Orientación Educativa. Nuevas perspectivas. Madrid: Biblioteca Nueva, pp. 187-214.

ALGUNHAS REVISTAS DE INTERESE

- Revista Española de Orientación y Psicopedagogía. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=1229

- Revista de Investigación Educativa RIE. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=1187

- Revista de Investigación en Educación. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=8080

- Cuadernos de Pedagogía. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=378

- Profesorado: Revista de curriculum y formación del profesorado.

http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=1066

- Familia. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=580

- Revista de Educación. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=1159

- Revista Iberoamericana de Educación. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=7466

- Revista Galego-Portuguesa de Psicoloxía e Educación. http://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=5804

ALGUNHAS WEBS DE INTERESE

- Banco de imaxes e sons do MEC. http://recursostic.educacion.es/bancoimagenes/web/

- CNICE- MEC, recursos para a Educación Secundaria Obrigatoria: http://www.isftic.mepsyd.es/w3/recursos/secundaria/

http://capileiraticrecursos.wikispaces.com/RECURSOS+PARA+E.+SECUNDARIA

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Innovación Docente e Iniciación á Investigación Educativa na Educación Física/P02M066V03216

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A Didáctica da Educación Física.Deseño e Desenvolvemento do Curriculo./P02M066V03214

Outros comentarios

Recoméndase:
1) Asistencia continuada a clases. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes.
2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, de tratamento de textos, base de datos, programa de presentacións...), do correo electrónico e Internet.
3) Actitude favorable e receptiva para a aprendizaxe.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario				
Materia	Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario			
Código	P02M066V12102			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4.5	OB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento				
Coordinador/a	González González, Salvador Guillermo			
Profesorado	González González, Salvador Guillermo			
Correo-e	salva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A presente materia ten un carácter básico e común para tódalas especialidades do posgrao de Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Sitúase no primeiro cuatrimestre do primeiro curso e facilita a comprensión das chaves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos físicos e psicolóxicos (cognición, linguaxe, personalidade, etc.) ó longo do período da adolescencia. Estes coñecementos son fundamentais na formación de mestres da etapa secundaria xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ó desenvolvemento dos adolescentes a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias de titulación	
Código	
A3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
A9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos.
A16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
A19	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
A20	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
A21	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
A22	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
A23	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
A27	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
A39	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
A42	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
A46	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.
A48	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
A49	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
B1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.

B3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
- Coñece-las características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacionais.	saber	A19 A20 A27
- Comprende-lo desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.	saber	A20
- Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.	saber facer	A21 A42 A46 B1
- Identificar e planifica-la resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e diferentes ritmos de aprendizaxe.	saber saber facer	A3 A7 A22 B3
- Coñece-los procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.	saber saber facer	A9 A16 A23 A39 A48 B3
- Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivenza.	saber saber facer Saber estar / ser	A27 A49 B3

Contidos

Tema	
1. FUNDAMENTOS DO COMPORTAMENTO HUMANO, DESENVOLVEMENTO E EDUCACIÓN	Conceptos de desenvolvemento, factores, teorías.
2. PSICOLOXÍA EVOLUTIVA	2.1. Cambios corporais e desenvolvemento na adolescencia. 2.2. Desenvolvemento cognitivo na adolescencia. 2.3. Desenvolvemento afectivo-social na adolescencia.
3. PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN	3.1. Enfoques conductuais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.2. Enfoques cognitivos e socio-culturais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.3. Factores Intrapersoais da Aprendizaxe: procesos e estratexias de aprendizaxe, motivación educativa, autoconcepto e procesos metacognitivos. 3.4. Factores Interpersoais da Aprendizaxe: a interacción alumno-alumno e a interactividade profesor-alumnos.
(*)4. DIFICULTADES DEL APRENDIZAJE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA	.
4. DIFICULTADES DE APRENDIZAXE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA	Descripción e avaliación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	12	82	94
Sesión maxistral	8.5	0	8.5
Probas de tipo test	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto de xeito individual como grupal, baixo a dirección das docentes
Sesión maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Propondránse actividades para resolver na aula e se resolverán dúbidas sobre contidos e actividades da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Actividades e prácticas a resolver na clase	70
Probas de tipo test	Preguntas sobre os contidos do temario	30

Outros comentarios sobre a Avaliación

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obrigatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser, a lo menos do 80% estando admitido faltar ó 20 % da
presencialidade.
Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan tanto na proba tipo test como nos traballos de aula como mínimo un 50% da cualificación nese apartado.
O alumnado que non poida seguir a avaliación continua realizará unha proba dos contidos da materia, na data marcada no calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba suporá o 100% da nota final. Os pormenores e caracterísiticas de dita proba serán concretadas polo profesorado o día da presentación da materia ou cando se faga a consulta persoalmente.
Aqueles estudantes que non superen as probas ou actividades obxeto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps), **Desarrollo psicológico y educación, 2. Psicología de la Educación.**, (2001),

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A., **Manual de Psicología de la Educación**, (2002),

Mayer, R.E., **Psicología de la Educación: Vol. II. Enseñar para un aprendizaje significativo.**, 2004,

Palacios, J, Marchesi, A. y Coll, C., **Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva**, 2001,

Papalia, D.E. Olds, S.W. y Feldman, D.R., **Desarrollo humano.**, 2005,

Santrock, J.W., **Psicología del desarrollo.**, 2006,

Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps), **Desarrollo psicológico y educación, 3. Trastornos del desarrollo y Necesidades Educativas Especiales**, 2001,

MANUAL DE REFERNCIA PARA NO ASISTENTES

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos

Materia	Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos			
Código	P02M066V12103			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4.5	OB	1	1c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia			
Correo-e	ablancop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Contidos

Tema

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Atención personalizada

Avaliación

Descrición	Cualificación

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Sistema Educativo e Educación en Valores				
Materia	Sistema Educativo e Educación en Valores			
Código	P02M066V12104			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	3.5	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Profesorado	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Correo-e	hesoto@uvigo.es			
Web	http://http://educativo95.wordpress.com			

Descrición xeral	Toda práctica educativa de intervención educativa funda as súas raíces no sistema de ideas, procedementos e valores que os seus fins lle asignan. A posición dun/ha profesional do campo educativo que quere educar ser ter unha teoría clara e definida da educación sería tan irracional como a de aquel que quere guiar a alguén sen saber de onde parte, por onde vai e onde se dirixe. Ésta é a razón pola que antes de deseñar o desenvolvemento de calquera intervención pedagóxica, o profesorado debe ter clara unha Teoría da Educación que guíe a determinación do proceso educativo e a selección dos medios para logralo. Para elo, e en primeiro lugar é necesario precisar que é a Teoría da Educación, que lonxe de referirse exclusivamente a cuestións teóricas acerca da educación e polo tanto afastadas das realidades educativas, incide polo contrario en todos os aspectos propios da práctica educativa. Polo tanto, a Teoría da Educación significa coñecer para facer, saber para logo aplicar mellor as innovacións educativas i, en definitiva, para mellorar a calidade da educación. A continuación é obrigado determinar qué entendemos por educación, xa que ao ser un termo de uso habitual na vida cotiá porque a todas as persoas afecta de algún modo, todo o mundo se atrevería a dar unha definición de educación. Ademais, existen moitos conceptos afíns á educación como formación, ensino, aprendizaxe, instrución, capacitación, que se empregan en moitas ocasións como termos similares e que deben diferenciarse para a súa correcta utilización. Así mesmo, a educación non se pode reducir á que é impartida na escola -Educación Formal-, xa que as persoas se educan máis alá de ela e os influxos que se reciben a partir de outros medios son tanto ou máis potentes que os que proceden da escola e incluso interfiren na súa acción. Polo tanto, faise necesario traballar os conceptos de -Educación Non Formal-, definida como o conxunto de procesos, medios e institucións específica e diferenciadamente deseñados en función de explícitos obxectivos de formación, que non están directamente dirixidos á provisión dos graos propios do sistema educativo regrado, e o de -Educación Informal- que se referiría a aqueles procesos educativos que se producen indiferenciados de outros procesos sociais, que non foron institucionalizados nin sistematizados, que se dan no curso ordinario da vida. Un dos factores que influíu na crecente importancia que se lle otorgou tanto á Educación Non Formal como á Educación Informal foi o cambio nos valores defendidos pola sociedade, da defensa da virilidade ou a guerra pasouse á defensa da paz ou a tolerancia, valores nos que ata agora non educaba a escola e que a partir da transversalidade como a LOXSE e da inclusión da Educación en Valores da LOE si serían incluídos nos seus contidos. Tendo en conta que a saída profesional deste curso de posgrao é a de ser docente en Secundaria é polo que un bloque de contido centrarase exclusivamente no sistema educativo, co fin de introducir ao alumnado no universo da educación, prestando especial atención aos elementos que integran o sistema e ás súas funcións en relación coa acción educativa. En consecuencia considéranse os axentes socioeducativos e as súas responsabilidades pero tamén se presta especial atención a algunhas institucións fundamentais como o Estado ou as Comunidades Autónomas en tanto responsables da normativa educativa, responsables da redacción e desenvolvemento da Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación. A análise da situación actual compleméntase cunha breve perspectiva histórica, considerando os retos e desafíos de futuro (LOMCE Lei Orgánica de Mellora e Calidade da Educación).

Competencias de titulación	
Código	
A7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
A10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
A13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino.
A14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
A16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
A24	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
A29	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
A39	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
A47	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
A48	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.

B1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
B2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
B3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Promover accións de educación afectivoemocional, en valores e formación cidadá.	saber saber facer	A7 A10 A13 A14 A16 A24 A29 A39 A47 A48 B1 B2 B3
Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxes como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.	saber saber facer	A7 A10 A13 A14 A16 A24 A29 A39 A47 A48 B1 B2 B3
Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacionais.	saber saber facer Saber estar / ser	A7 A10 A13 A16 A24 A29 A39 A47 A48 B1 B2 B3
Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.	saber	A7 A10 A13 A14 A16 A24 A29 A47 A48 B1 B2 B3

Contidos

Tema

Bloque temático 1. O universo educativo: concepto de educación. Os escenarios educativos (Educación Formal, Non Formal e Informal).	1.1. Concepto de educación: características xerais e diferenciadoras. 1.2. Clarificación terminolóxica. 1.3. Dimensións e piares da educación. 1.4. Os escenarios educativos: educación formal, non formal e informal. 1.5. Da escola tradicional ás escolas renovadas.
Bloque temático 2. O sistema educativo. Os axentes socioeducativos (educadores, estudantes, familia) e a súa evolución.	2.1. O sistema educativo español. Análise histórica. LOXSE, LOCE, LOE, LOMCE. 2.2. A estrutura do sistema educativo despois da LOE. Ensinanzas obrigatorias e posobrigatorias. A Educación Secundaria e o Bacharelato. A Formación Profesional. As Ensinanzas de Idiomas. 2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o rol das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. As asociacións escolares.
Bloque temático 3. A Educación en Valores.	2.1. O sistema educativo español. Análise histórica. LOXSE, LOCE, LOE, LOMCE. 2.2. A estrutura do sistema educativo despois da LOE. Ensinanzas obrigatorias e posobrigatorias. A Educación Secundaria e o Bacharelato. A Formación Profesional. As Ensinanzas de Idiomas. 2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o rol das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. As asociacións escolares.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	10	15	25
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	6	12	18
Prácticas autónomas a través de TIC	0	14.5	14.5
Sesión maxistral	12	18	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Os traballos de aula versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolmna de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado con as temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e complemetaria á información e os contados que se desenvolvan nas clases.
Prácticas autónomas a través de TIC	Os alumnos pola súa banda, coa oportuna orientación do profesor, afondarán en cuestións concretas que non foran abordadas máis que dun xeito moi xenérico na exposición deste e que sexan susceptibles de tratamento de estudio recorrindo ós soportes documentais e bibliográficos pertinentes. O alumno realizará procuras documentais e bibliográficas para a maior comprensión dos bloques de contido. Neste sentido, apoiarase nas fontes e bases de datos especializadas tanto da biblioteca da nosa universidade como doutras fontes atopadas a través de internet.
Sesión maxistral	As lecciónes que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estructurais que conforman o corpus cognitivo da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.
Traballos de aula	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	Estes traballos versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e consensuada co alumno/a e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.	30
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolmna de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado con as temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e complemetaria á información e os contados que se desenvolvan nas clases.	20
Sesión maxistral	As lecciónes que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estructurais que conforman o corpus cognitivo da materia.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

-

Os alumnos débense afacer a ler revistas e prensa profesional sobre educación, problemas do profesorado, ensino e cultura escolar. Especialmente, recoméndase a lectura habitual de Revista Bordón, Revista de Educación, Cuadernos de Pedagogía, Revista de Investigación en Educación.... En todas estas publicacións pódese atopar, ademais, unha rica información sobre a Lexislación educativa.

CAMPS, V. (1998). *Creer en la educación*. Barcelona: Península.

CARRERAS, Llorenç et al.(1997). *Cómo educar en valores*. Madrid: Narcea, 4º edición actualizada.

DELORS, J. (1996). *La educación encierra un tesoro*. Madrid: Santillana / UNESCO

ESTEVE, José M. (2010). *Educar, un compromiso con la memoria. Un libro para educar en libertad*. Barcelona: Octaedro.

LOE, Boletín Oficial del Estado de 4 de maio de 2008.

MORIN, E. (1999). *Los siete saberes necesarios de la educación del futuro*. Francia: Unesco.

PENAC, D. (2008). *Mal de escuela*. Barcelona: Mondadori.

SARRAMONA, J. (1989). *Fundamentos de educación*. Barcelona: CEAC.

SOLER VILLALOBOS, Mª P. (coord.) (2008). *De la educación emocional a la educación en valores*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo				
Materia	Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo			
Código	P02M066V12241			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte. Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición				
Departamento				
Coordinador/a	García González, Silvia			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís García González, Silvia Paz García, Maria Begoqa			
Correo-e	silviagarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
A3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
A4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursadas.
A6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
A7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
A8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
A12	Participar na avaliación, investigación e a innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación.
A16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
A17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
A18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos.
A21	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
A22	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
A23	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
A36	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
A38	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
A40	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.

A41	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
A42	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada
A43	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
A44	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
A45	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
A46	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.
A47	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
A48	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
A49	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
B1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
B2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
B3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Identificar os problemas relativos á ensinanza e aprendizaxe da Educación Artística e a Cultura Visual 2. Identificar as bases teóricas da Educación Artística como disciplina, os seus diferentes enfoques innovadores e as súas lineas de investigación: finalidades, perspectivas e retos. 3. Estudar casos prácticos que amosen experiencias innovadoras sobre Educación Artística e Cultura Visual na Educación Secundaria. 4. Analizar exemplos de traballos realizados en diferentes ámbitos de investigación: profesorado, alumnado, recursos didácticos, etc., identificando os problemas de investigación, o marco teórico, la metodoloxía de investigación, os resultados obtidos e as conclusións e implicacións. 5. Saber investigar sobre a propia práctica para mellorala e contribuir ao desenvolvemento da calidade da ensinanza. 6. Deseñar estratexias metodolóxicas na ensinanza das Artes Plásticas, a Música e a Cultura Visual. 7. Creación de recursos de apoio á investigación e a docencia para a ensinanza das Artes e a Cultura Visual.	saber saber facer Saber estar / ser	A2 A3 A4 A6 A7 A8 A12 A16 A17 A18 A21 A22 A23 A36 A38 A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 B1 B2 B3

Contidos

Tema	
1. El perfil del docente-investigador. 2. Qué investigar y cómo afrontar una investigación en el aula. 3. Investigación-acción en la enseñanza artística. 4. El contexto sociocultural como espacio de la acción educativa. Estrategias de intervención. 5. Perspectivas *actuáis en la Innovación e Investigación didáctica en la Educación Artística. 6. Diseño y desarrollo de proyectos de investigación. 7. El trabajo en equipo y la investigación en el aula.	Por qué y para qué investigar Procesos y fases de la investigación-acción

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	8	32	40
Proxectos	8	32	40
Sesión maxistral	4	16	20
Presentacións/exposicións	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	8	32	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	
Proxectos	
Sesión maxistral	
Presentacións/exposicións	
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	
Estudo de casos/análises de situacións	
Proxectos	
Sesión maxistral	
Presentacións/exposicións	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	No estudo de casos buscaremos aqueles que se correspondan cos intereses do alumnado	15
Proxectos	O traballo sobre o proxecto implica a entrega dun traballo escrito que plantexa o proxecto de investigación	50
Sesión maxistral	Os contidos da sesión maxistral poranse en acción na elaboración do traballo de investigación	10
Presentacións/exposicións	As presentacións pretenden poder comunicar ó grupo o desenvolvemento do proxecto de investiación	15
Resolución de problemas e/ou exercicios	A resolución de problemas traballarase no contexto do traballo de investigación	10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

AA. VV. Revista Eufonía, nº 1, año 1, (1995). Barcelona, Graó.

EISNER, E. (1998). *El ojo ilustrado. Indagación cualitativa y mejora de la práctica educativa.* Barcelona. Paidós.

GARDNER, Howard (1994). *Educación artística y desarrollo humano.* Barcelona. Paidós.